

СЛАЙД № 2

Чуперчук Ярослав Маркіянович – видатний український балетмейстер, етнограф, артист, унікальна особистість у гуцульській хореографії.

Лицар гуцульського танцю Ярославу Чуперчуку випала не легка доля бути творцем і пропагандистом гуцульської хореографії, Але сильний духом, мужній, з гуцульським завзяттям та любов'ю до рідної землі, він вистояв, не зігнув спини навіть у найважчих хвиликах життя. Дівізом його невтомної творчої праці були прекрасні слова Василя Авраменка – українського балетмейстера світової слави: "Танок – то мова, то могуча мова, якою вимовляємо душу". Цією мовою Ярослав Чуперчук протягом свого творчого життя промовляв до народу.

За своє багатогранне життя він 70 років віддав творчій діяльності як балетмейстер-постановник; з них: 40 років – сценічній діяльності.

Віртуоз гуцульського танцю Ярослав Чуперчук – гордість української культури, створив понад 100 хореографічних та вокально-хореографічних творів, до яких сам писав пісні. Його багатолітня діяльність лягла в основу сучасних репертуарів багатьох колективів в Україні та за її межами.

СЛАЙД № 3

Чарівна природа карпатського краю – село Криворівня Верховинського району Івано-Франківської області, де народився маестро Чуперчук 19 березня 1911 року, обдарувала юного хлопця тим, що зветься таланом: надзвичайною музикальністю, даром до танцю, співу та багатою фантазією. Юнаком успішно закінчує Тернопільську

хореографічну школу під керівництвом В.Авраменка. При врученні свідоцтва Ярославу Чуперчуку Василь Авраменко промовив: "Ти Богом обдарована людина, повинен записувати і вивчати рідний фольклор, організовувати танцювальні гуртки і вчити дітей українських танців".

СЛАЙД № 4

В сім'ї Чуперчуків було четверо дітей. Ярослав, Василина та Марія присвятили своє життя хореографії. Працюючи в **Читі**, **ЯРОСЛАВ ЧУПЕРЧУК** познайомився зі своєю нареченою Магдалиною Пристай, родом із Болехова. Їх родину вивезли у **1949 році** за те, що брат-священик греко-католицької церкви не підписав православ'я. Через рік у молодого подружжя народилася донечка Леся.

СЛАЙД № 5

Після закінчення хореографічної школи працює солістом в ансамблі бандуристом Тернополя, в мандрівних театрах Галичини, де режисерами були Тимченко, Карабіневич, Когутяк, Комаровський. Але його стихія були – народні танці, де він себе блискуче проявляв. Він мріє створити свій театр народного танцю. В 1934-1935 рр. знявся у фільмах "Гріх батьків" та "Улани" Варшавської студії.

СЛАЙД № 6

В 1939 р. здійснює постановку танців до спектаклю "Украдене щастя" Івана Франка у Київському театрі Імені Івана Франка.

СЛАЙД № 7

В грудні 1939 р. у Станіславі (Івано-Франківську) організовується державний гуцульський ансамбль пісні і

танцю під керівництвом Ярослава Барнича, керівником балетної групи Ярослав Чуперчук. Володіючи глибокими знаннями гуцульського фольклору, робота в театрах, знання, одержані в школі В.Авраменка, допомогли балетмейстерові втілити давні вимріяні задуми, ідеї в хореографічних постановках "Після Бескидів", "Аркан", "Гуцулка на царині", "Співай, рідний краю", "Великодні хороводи", "Коломийки"...

Він вдало поєднував танець, пісню, слово в одне ціле, з чого повставали славні Чуперчукові вокально-хореографічні композиції. Вони глибокого народні. В них є динамізм, дотепність, гумор, влучне слово і запальний настрій. Багато часу балетмейстер присвячує хореографічним постановкам на тему українських народних пісень – "Їхав козак за Дунай", "Розпрягайте, хлопці, коні", "Кину кужіль на полицю"..., в яких відчувалася школа В.Авраменка.

Перші гастролі Державного гуцульського ансамблю пісні і танцю відбулися 1940 року. Неповторні мелодії пісень, чарівні звуки музики, і іскрометні танці та незрівнянно-барвистий одяг, який створив враження квітучої полонини, зачарував глядачів Центральної і Східної України, Москви, Ленінграда, Середньої Азії, Севастополя, Прибалтики, Сибіру, де глядач вперше побачив культуру карпатського краю.

Хореографічні композиції Ярослава Чуперчука викликали щораз більше захоплення у шанувальників української хореографії. Для галичан Ярослав Чуперчук став символом гуцульської Терспихори. Його супроводжувала народна шана, любов та визнання як одного з найкращих фахівців гуцульської хореографії.

СЛАЙД № 8

Сценічні образи Я. Чуперчука. Особливо був неперевершений у танці "Пастушок". Створював також жіночі образи.

СЛАЙД № 9

В 1946 році на запрошення Львівського обласного відділу культури Ярослав Чуперчук їде у Львів і створює ансамбль пісні і танцю "Галичина". Репертуар ансамблю складається із Лемківських, Гуцульських, Покутських, Бойківських, Буковинських танців. Мовою танців балетмейстер розповідає про духовну красу людей рідного краю, про талановитих мужніх гуцулів. "Гей, браття, опришки", "Трембіта", "Підкарпатські коломийки"...

1948 р. – Київська студія випустила фільм про Ярослава Чуперчука і Галичину – "Карпатські візерунки". У всіх республіканських та всесоюзних фестивалях ансамбль "Галичина" під керівництвом Ярослава Чуперчука стає беззмінним лауреатом конкурсів.

СЛАЙД № 10

1949 році Ярослава Чуперчука заарештовують за націоналізм. Без слідства і суду відправили на 6 років у Читинську область.

За наказом лагерного начальства м. Балей Читинської області він організовує з політично-суджених ансамбль танцю. Репертуар складався з українських пісень і танців. Після успішного виступу в Читі на фестивалі, журі було настільки вражене розмаїттям репертуару, що присудило "бандерівцям" перше місце. Після успішного виступу Чуперчука знову

засуджують на 5 років. Енкаведисти добре розуміли значення праці Я.Чуперчука, його концертів. Українськими піснями і танцями на чужині аматори не давали занепасти духом своїм краянам, вселяли їм віру і надію в повернення на рідну землю.

У серпні 1958 року після звільнення Я.Чуперчук повернувся у Львів до рідного ансамблю "Галичина". Творчий дух митця не змогли зламати кадебістські сатрапи. Ярослав Маркіянович з натхненням поринув у вир мистецького життя.

СЛАЙД № 11

1959 рік. На Київській студії ім. О.Довженка працює балетмейстером-постановником у кінофільмі "Олекса Довбуш", де успішно зіграв роль Весельчака.

СЛАЙД № 12

Блискуче працює над новою програмою в ансамблі "Галичина". Участь у конкурсних фестивалях ансамблю у Польщі, Югославії, Чехословаччині, Німеччині, Болгарії, Франції – принесли перемогу та всесвітнє визнання. Балетмейстера запрошували на постановки закордон. Але при тоталітарному режимі дорога закордон для нього була закрыта.

Про великий талант Ярослава Чуперчука писали закордоном газети "Наше слово" (Польща), "Життя і слово" (Канада), "Енциклопедія українознавства" (Канада). "Картини з театрального життя" (Нью-Йорк). "Дружно вперед" (Чехословаччина).

Ярослав Чуперчук працював балетмейстером у театрі імені Марії Заньковецької, Львівському театрі опери і балету. Він здійснив постановки танців в Українському Народному Хорі

ім. Г.Верьовки, Закарпатському народному хорі, Прикарпатському військовому ансамблі танцю, Кіровоградському ансамблі "Ятрань", Коломийському ансамблі "Покуття"...

Віртуоз гуцульської хореографії виховав цілу плеяду учнів, які отримали високі нагороди заслужених, народних артистів. Сам маестро – лауреат всіх Міжнародних конкурсів, нагороджений французьким урядом золотою медаллю за високе мистецтво балетмейстера. Не удостоївся звання на рідній землі, ні від радянського уряду, ні від української держави.

Помер великий віртуоз і балетмейстер 9 вересня 2004р., але його творчість залишилась навіки безсмертною у пам'яті народній.

Використана література:

1. Демків Д.П. Ярослав Чуперчук: феномен гуцульської хореографії: Нарис, спогади, фотоматеріали. Коломия: Вік, 2001.